

PANDEMİ SÜRECİ EĞİTİMİN
ÖĞRETMEN GÖZÜYLE
BİR YILLIK DEĞERLENDİRMESİ

Burçin KARABAY
ANKARA 3 NOLU ŞUBE AR-GE

Mart, 2021

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

İÇİNDEKİLER.....	1
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	2
TABLolar LİSTESİ	5
GİRİŞ	1
Araştırmanın Amacı	1
YÖNTEM.....	2
Evren ve Örneklem.....	2
Veri Toplama Aracı.....	6
Verilerin Analizi.....	6
BULGULAR VE YORUM.....	7
Eğitim Öğretimle İlgili Öğretmen Görüşleri	7
Öğretmenlerin Ev ve Yaşam ile İlgili Görüşleri.....	19
Öğretmenlerin Sahip Olduğu İmkanlar ile İlgili Görüşleri	23
Öğretmenlerin EBA İle İlgili Görüşleri	31
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	37
KAYNAKLAR.....	40

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları	3
Şekil 2. Öğretmenlik alanları	3
Şekil 3. Öğretmenlerin çalıştıkları kurumlar	4
Şekil 4. Öğretmenlerin yaşları.....	5
Şekil 5. İl bilgileri.....	5
Şekil 6. Öğretmenlerin “Pandemi sürecinde ders için yeni teknolojik araç satın aldım ” maddesi ile ilgili görüşleri	8
Şekil 7. Öğretmenlerin “Evimde ders yapmak için uygun mekan bulunmaktadır.” maddesi ile ilgili görüşleri	9
Şekil 8. Öğretmenlerin “Ders kitapları uzaktan eğitime uygun değildir” maddesi ile ilgili görüşleri.....	10
Şekil 9. Öğretmenlerin “Etkileşimli kitapların, basılı ve dijital materyallerin olmayışı/sınırlı oluşu uzaktan eğitim sürecini olumsuz etkiledi” maddesi ile ilgili görüşleri.....	11
Şekil 10. Öğretmenlerin “Uzaktan eğitimde kişisel bilgilerimin ve mahremiyetimin korunabilirliği konusunda endişeler yaşamaktayım.” maddesi ile ilgili görüşleri	12
Şekil 11. Öğretmenlerin “Uzaktan eğitimde sınıf yönetimi daha zordur.” maddesi ile ilgili görüşleri.....	13
Şekil 12. Öğretmenlerin “Uzaktan eğitimde ödev kontrollerinde zorlanıyorum” maddesi ile ilgili görüşleri.....	14
Şekil 13. Öğretmenlerin “Uzaktan eğitimde dersler daha yorucu ve derse hazırlık zaman alıcıdır” maddesi ile ilgili görüşleri	15
Şekil 14. Öğretmenlerin “Öğrenciler derslere motive olma konusunda sorun yaşamaktadır” maddesi ile ilgili görüşleri.....	16

Şekil 15. Öğretmenlerin “Öğrenciler ders esnasında dikkatlerini toplamakta zorlanmaktadır.” maddesi ile ilgili görüşleri.....	17
Şekil 16. Öğretmenlerin “Kaynaştırma öğrencileri uzaktan eğitim sürecinden yeterince yararlanamadılar.” maddesi ile ilgili görüşleri	18
Şekil 17. Öğretmenlerin “Ev içi sorumluluklarım sebebiyle eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmede problem yaşıyorum. Evden çalışmakta zorlanıyorum.” maddesi ile ilgili görüşleri..	19
Şekil 18. Öğretmenlerin “Esnek çalışma saatleri özel hayatıma düzensizlik getirdi.” maddesi ile ilgili görüşleri	20
Şekil 19. Öğretmenlerin “Çok fazla whatsapp grubu olması ve çok fazla sayıda mesaj gönderilmesi iş verimimi düşürmektedir.” maddesi ile ilgili görüşleri	21
Şekil 20. Öğretmenlerin “Pandemi sürecinde çok fazla ekran karşısında olduğunuz için ne düzeyde sağlık sorunları yaşamaktasınız (Baş ağrısı, stres, anksiyete bozukluğu vb.)?” maddesi ile ilgili görüşleri	22
Şekil 21. Öğretmenlerin “Nitelikli ders için gerekli teknolojik araca/araçlara sahibim.” maddesi ile ilgili görüşleri	23
Şekil 22. Öğretmenlerin “Nitelikli ders için donanımımı yeterli buluyorum.” maddesi ile ilgili görüşleri.....	24
Şekil 23. Öğretmenlerin “Öğretmen anne ve baba olduğumuz için teknolojik araca istediğim zaman ulaşma konusunda sıkıntı yaşıyorum (Sadece evli ve okul çağında çocuğu olan öğretmenler yanıtlayacaktır)” maddesi ile ilgili görüşleri.....	25
Şekil 24. Öğretmenlerin “Teknolojiye erişim farklılıkları sebebiyle uzaktan eğitim, öğrenciler için fırsat eşitsizliğini daha da arttırmıştır” maddesi ile ilgili görüşleri	26
Şekil 25. Öğretmenlerin “MEB’in yeterli olanakları bulunmayan öğrencilere sağlamadığı teknolojik araçları kendimce sağlamaya çalıştım.” maddesi ile ilgili görüşleri	27
Şekil 26. Öğretmenlerin “Uzaktan eğitimde öğrenciyle göz teması kuramamanın zorluğunu hissediyorum” maddesi ile ilgili görüşleri	28
Şekil 27. Öğretmenlerin “Pandemi sürecinde rehberlik uzmanları tarafından öğrencilerime yeterli psikolojik destek sağlandı” maddesi ile ilgili görüşleri	29
Şekil 28. Öğretmenlerin “Aileler uzaktan eğitim sürecini ne düzeyde önemsediler” maddesi ile ilgili görüşleri	30

Şekil 29. “Öğrencilerin derse katılım oranları” ile ilgili bilgiler.....	31
Şekil 30. Öğretmenlerin “Sisteme devam-devamsızlık durumlarının işlenmemesi öğrencilerin derse katılımını azaltmaktadır.” maddesi ile ilgili görüşleri	32
Şekil 31. Öğretmenlerin “Yüz yüze eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de öğrenci performansı notla değerlendirilmelidir.” maddesi ile ilgili görüşleri	33
Şekil 32. Öğretmenlerin “EBA TV’deki içerikler yeterlidir” maddesi ile ilgili görüşleri.....	34
Şekil 33. Öğretmenlerin “Ben ve öğrencilerim EBA platformunda ders esnasında teknolojik aksaklıklar yaşamaktayız.” maddesi ile ilgili görüşleri.....	35
Şekil 34. Öğretmenlerin “Pandemi süresince isteğiniz dışında öğretmenlik mesleğiniz haricinde görevler aldınız mı? (Filyasyon, denetim vb.)” maddesi ile ilgili görüşleri	36

TABLÖLÄR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Haftada kaç saat canlı ders yapıyorsunuz sorusuna ilişkin dağılım.....	7
Tablo 2. Haftalık uzaktan eğitime hazırlık süreniz sorusuna ilişkin dağılım.....	7

GİRİŞ

Tüm dünyada etkili olan Covid-19 virüsü kaynaklı pandemi 13.03.2020 tarihinde Türkiye’de de görülmeye başlanmış ve okullardaki yüz yüze eğitim-öğretim faaliyetlerine bu tarih itibarıyla ara verilmiştir. Bu süreçte Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) eğitim öğretim faaliyetlerini EBA TV üzerinden yürütmüştür. Bazı özel okullar ise çevrimiçi çalışmalarda bulunmuşlar; teams, zoom, vb. uygulamalar üzerinden dersleri yürütmüşlerdir. Salgının ilk çıktığı dönemde 13 Mart’ta ara verilen yüz yüze eğitime, 21 Eylül’de aşamalı ve seyreltilmiş şekilde yeniden başlanmıştı. Okullar 16 Kasım’da ise bir haftalık ara tatile girmişti ardından resmi, özel, örgün ve yaygın tüm eğitim öğretim faaliyetleri 4 Ocak’a kadar uzaktan eğitimle sürdürme kararı alınmıştı. Türkiye’de okullar 22 Ocak 2021 tarihinde ara tatile girmiş, iki haftalık tatil üç haftaya çıkarılmıştır. 15 Şubat 2021 tarihi itibarıyla kademeli olarak yüz yüze eğitime geçme kararı alınmıştır. 1 Mart 2021 tarihinde “kontrollü normalleşme” kapsamında alınan kararlar doğrultusunda Türkiye genelindeki tüm okul öncesi eğitim kurumlarında, ilkokullarda, 8’inci ve 12’nci sınıflarda yüz yüze eğitime geçilmiştir. Öte yandan, düşük ve orta riskli illerde, ek olarak ortaokullar ve liselerde de yüz yüze eğitime başlanma kararı alındı. Yüksek ve çok yüksek riskli illerde ise, genel uygulamanın dışında, sadece liselerdeki sınavların yüz yüze yapılacağı belirtilmiştir.

8 Mart 2021 itibarıyla güncellenen UNESCO verilerine göre:

- Tamamen açık 108 ülke arasında Avusturya, Belçika, Finlandiya, Fransa, İspanya, İsviçre, İzlanda, Japonya ve Romanya yer almaktadır.
- Kısmen açık 73 ülke arasında Azerbaycan, ABD, Birleşik Krallık, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Hollanda, İsveç, İsrail, İtalya, Kanada, Litvanya, Macaristan, Meksika, Mısır, Norveç, Polonya, Tayland ve Yunanistan yer almaktadır.
- COVID-19 nedeniyle okulları kapalı olan 26 ülke arasında Almanya, Irak, İrlanda, Portekiz, Suudi Arabistan ve Venezuela yer almaktadır. (TEDMEM, 2021)

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı 13.03.2020 tarihinden 16.03.2021 tarihine kadar olan bir yıllık pandemi sürecinde eğitim öğretim faaliyetlerini öğretmenlerin gözünden değerlendirmektir.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırma kapsamında 638 öğretmene ulaşılmıştır. Öğretmenlere ulaşılırken tabakalı rastgele örnekleme yoluna gidilmiştir. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (Türkiye İBBS) kullanılmıştır. İBBS'ye göre 12 bölgeyi temsilen İstanbul, Balıkesir, İzmir, Eskişehir, Ankara, Antalya, Nevşehir, Samsun, Rize, Erzincan, Malatya ve Gaziantep illeri belirlenmiştir. Hazırlanan anket ile çevrimiçi ortamda 18.01.2020 ve 16.03.2021 tarihleri arasında veri toplanmıştır. Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim'e (2019/2020) Türkiye'de kamu ve özel öğretim kurumlarında ilkokul, ortaokul ve lisede toplam 1.061.468 öğretmen bulunmaktadır (MEB, 2020). Örneklemi hesaplamak için aşağıdaki formül kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011):

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}} \quad n_0 = \left[\frac{t^2}{d^2} PQ \right]$$

N: Evren büyüklüğü (1.061.468)

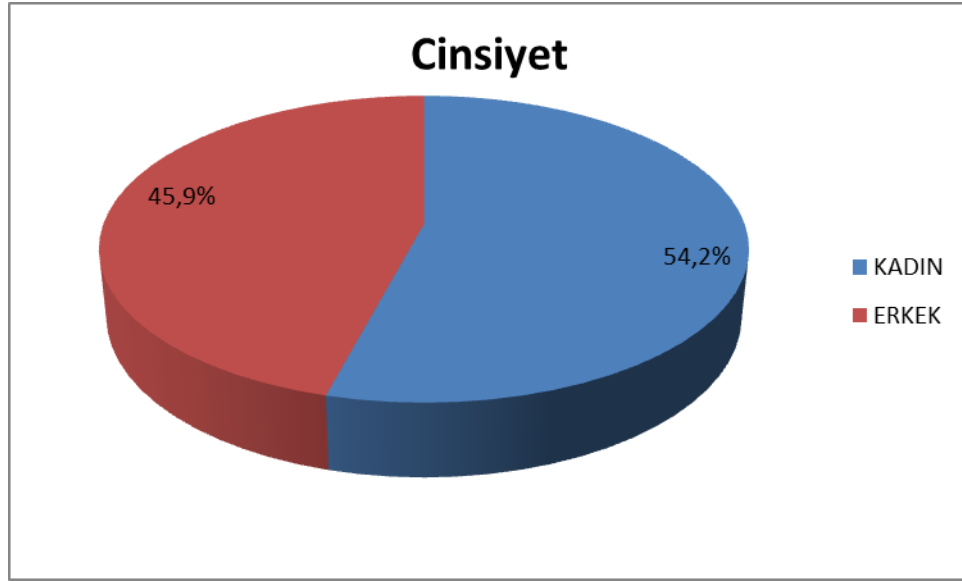
t: Güven düzeyine karşılık gelen tablo değeri (1.96)

P: Belirli bir değere sahip olma (0.5)

Q: Belirli bir değere sahip olmama (0.5)

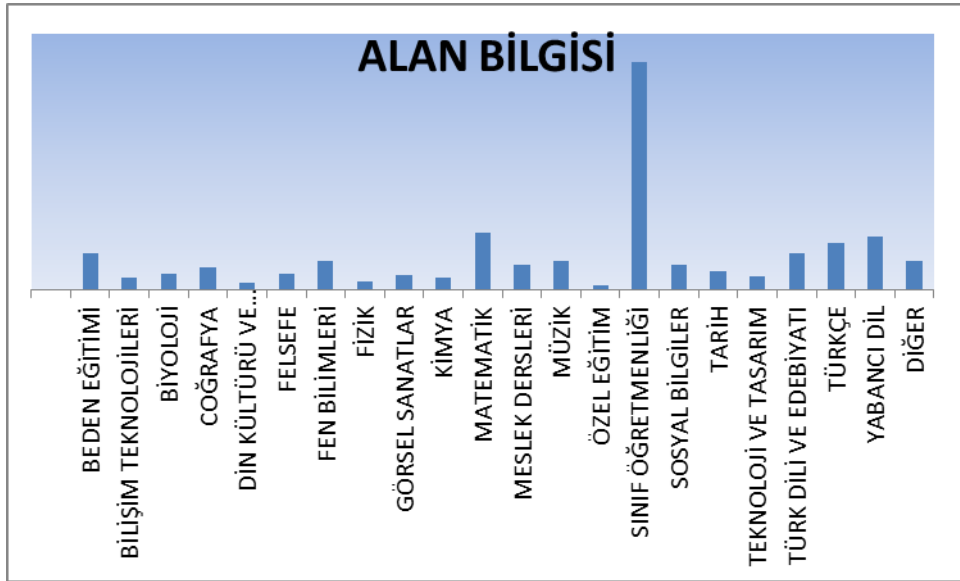
d: Doğruluk derecesi (0.05)

Değerler yerine konulduğunda $n_0 = 384.16$, örneklem büyüklüğü ise $n = 384.02$ olarak bulunur. Veri toplanması gereken minimum örneklem büyüklüğü 385'tir. Araştırmada 683 kişiye ulaşılmış ve bu anlamda yeterli örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır. Öğretmenlere ilişkin demografik bilgiler aşağıda açıklanmıştır. İlk olarak cinsiyet bilgisi Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları

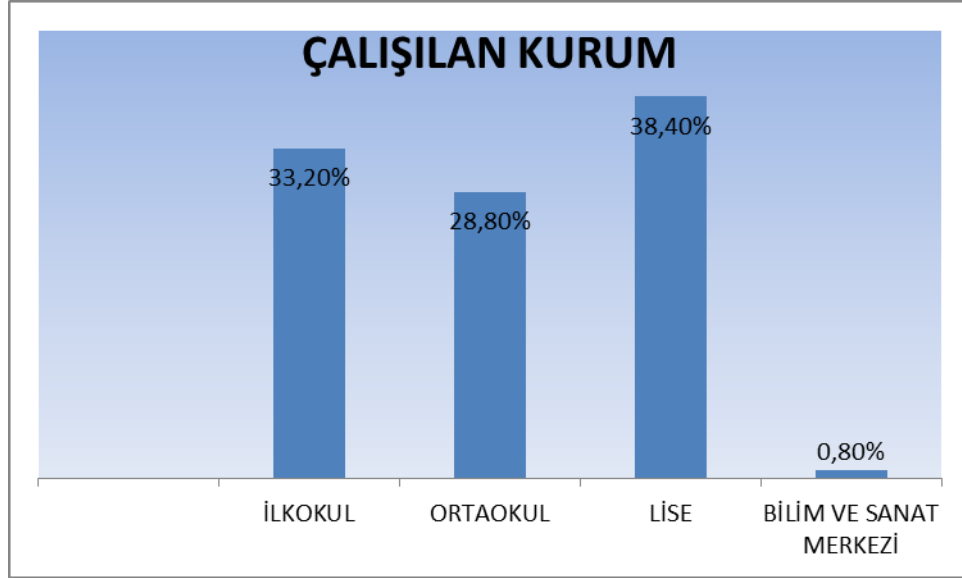
Şekil 1 incelendiğinde öğretmenlerin %54'ünün kadın (n=346), %46'sının (n = 293) ise erkek olduğu görülmektedir. Araştırmaya kadınlar erkeklere göre daha fazla sayıda katılım sağlamıştır. Öğretmenlik alanları Şekil 2'de verilmiştir.

Şekil 2. Öğretmenlik alanları

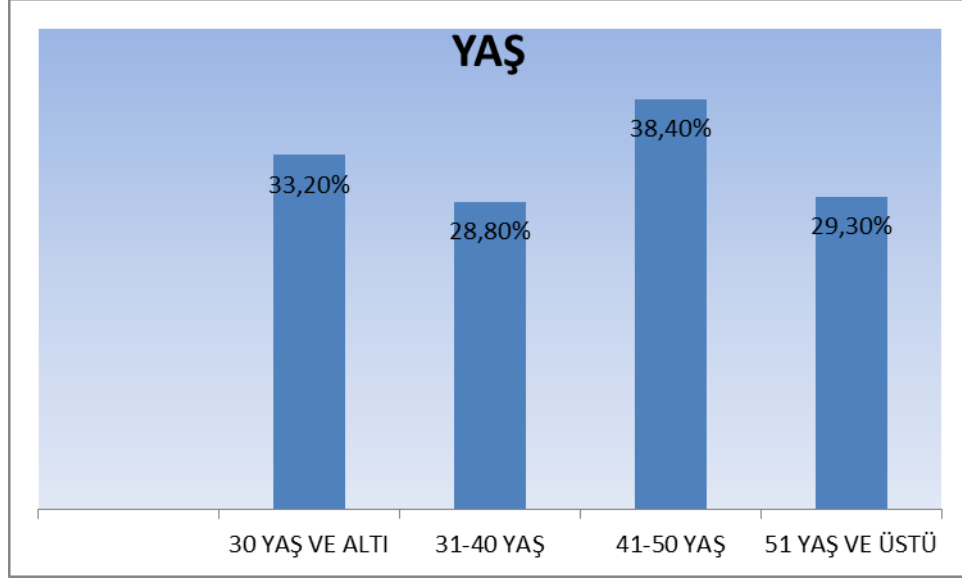
Şekil 2 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin üçte bire yakını sınıf öğretmenidir (n = 199, %31.2). Diğer alanlar ise beden eğitimi (n = 32, %5), bilişim teknolojileri (n=10, %1.6), biyoloji (n = 14, %2.2), coğrafya (n = 19, %3), din kültürü ve ahlak bilgisi (n = 5, %0.8), felsefe (n = 14, %2.2), fen bilimleri (n = 25, %3.9), fizik (n = 7, %1.1), görsel sanatlar (n = 13, %2),

kimya (n = 10, %1.6), matematik (n = 50, %7.8), meslek dersleri (n = 21, %3.3), müzik (n = 25, %3.9), özel eğitim (n = 4, %0.6), sosyal bilgiler (n = 22, %3.4), tarih (n = 16, %2.5), teknoloji ve tasarım (n = 11, %1.7), türk dili ve edebiyatı (n = 31, %4.9), Türkçe (n = 40, %6.3), yabancı dil (n = 46, %7.2) ve diğer alanlar (n = 24, %3.8) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin çalıştıkları kurum bilgileri Şekil 3'te verilmiştir.

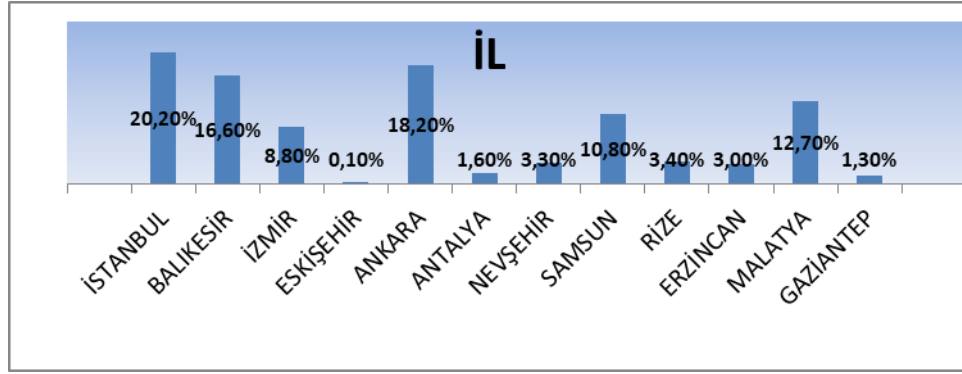
Şekil 3. Öğretmenlerin çalıştıkları kurumlar

Şekil 3 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerin %39'unun lisede, %33'ünün ilkokulda ve %29'unun ortaokulda çalıştığı görülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin çok azı bilim ve sanat merkezlerinde çalışmaktadır. Öğretmenlerin yaşları ile ilgili bilgiler Şekil 4'te verilmiştir.

Şekil 4. Öğretmenlerin yaşları

Şekil 4 incelendiğinde öğretmenlerin en çok (n = 254, %39.8) 41-50 yaşlarında ve en az (n = 17, %2.7) 30 yaş ve altında oldukları görülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenler 31-40 (n = 181, %28.4) ve 51 ve üstü (n = 187, %29.3) yaşlarda yaklaşık eşit katılım göstermişlerdir. Öğretmenlerin çalıştıkları il bilgileri Şekil 5'te verilmiştir.

Şekil 5. İl bilgileri

Şekil 5 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu (n = 129, %20.2) İstanbul ilinden katılmıştır. Öğretmenlerin, Balıkesir (n = 106, %16.6), İzmir (n = 56, %8.8), Eskişehir (n = 1, %0.1), Ankara (n = 116, %18.2), Antalya (n = 10, %1.6.), Nevşehir (n = 21, %3.3), Samsun (n = 69, %10.8), Rize (n = 22, %3.4), Erzincan (n = 19, %3), Malatya (n = 81, %12.7) ve Gaziantep (n = 8, %1.3) illerinde çalıştıkları görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Çalışma kapsamında “Pandemi Sürecinin Değerlendirilmesi” isimli bir anket geliştirilmiştir. Öncelikle literatür taranmış, farklı öğretim kademelerinde çalışan ve farklı illerden ve farklı alanlardan 50 öğretmenle online görüşmeler yapılmıştır. Literatürden ve bu görüşmelerden elde edilen görüşlerden yararlanılarak madde havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra maddeler dil uzmanı ve ölçme ve değerlendirme uzmanları tarafından incelenmiş, gerekli düzeltmeler yapılmış ve deneme formu hazırlanmıştır. Hazırlanan deneme formu maddelerin anlaşılabilirliğinin incelenmesi amacıyla 10 öğretmene uygulanmıştır. Öğretmenlerden gelen dönütler doğrultusunda maddelerde değişiklikler yapıldıktan sonra ankete son hali verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında verileri analiz etmede IBM SPSS 25 istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri elde edilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Eğitim Öğretimle İlgili Öğretmen Görüşleri

Haftada kaç saat canlı ders yapıyorsunuz? maddesine ilişkin bilgiler Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. Haftada kaç saat canlı ders yapıyorsunuz sorusuna ilişkin dağılım

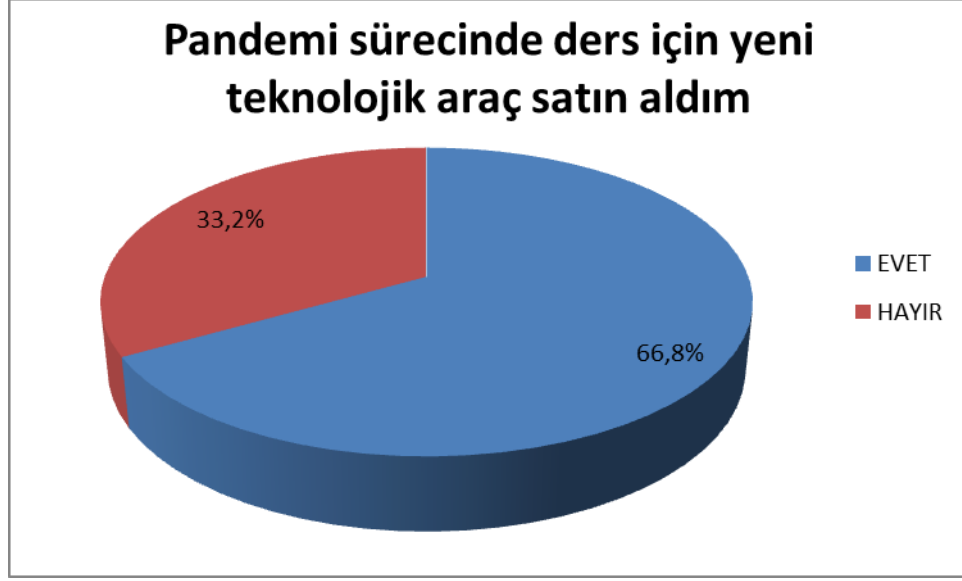
n	min	max	mean
638	1	30	21.93

Tabloya göre öğretmenler haftada en az 1 , en fazla 30 ve üstü canlı ders yapmışlardır. Öğretmenlerin yaptıkları ortalama canlı ders saati 21.93’tür. Öğretmenlerin ‘Haftalık uzaktan eğitime hazırlık süreniz’ maddesi ile ilgili görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Haftalık uzaktan eğitime hazırlık süreniz sorusuna ilişkin dağılım

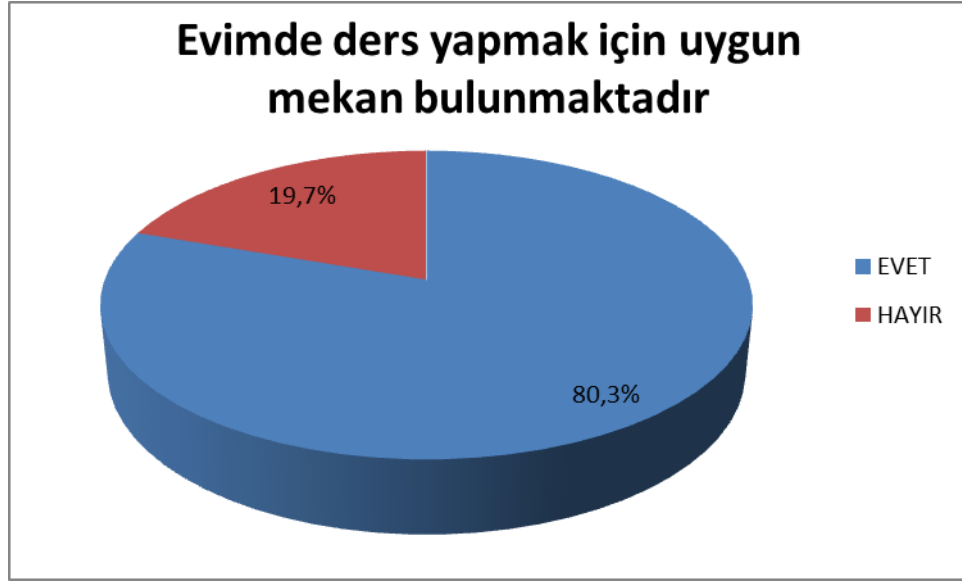
n	min	max	mean
638	1	30	6.34

Tabloya göre öğretmenlerin uzaktan eğitime hazırlık süreleri en az 1 saat, en fazla 30saat ve üstüdür. Öğretmenlerin uzaktan eğitim için ortalama hazırlık süreleri 6.34 saattir. Öğretmenlerin yaptıkları ortalama canlı ders saati 21.93’tür. Öğretmenlerin “Pandemi sürecinde ders için yeni teknolojik araç satın aldım.” maddesine ilişkin görüşleri Şekil 6’da verilmiştir.

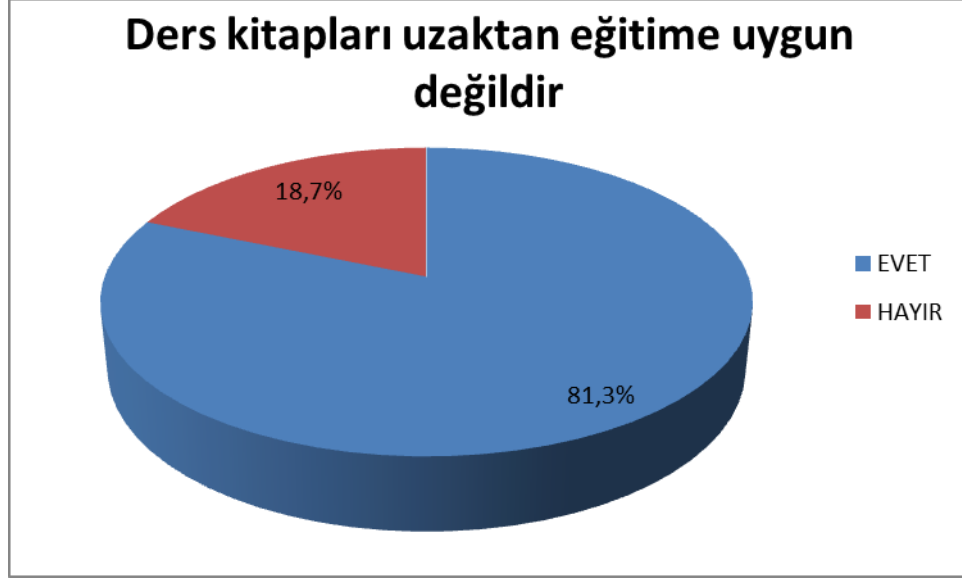
Şekil 6. Öğretmenlerin “Pandemi sürecinde ders için yeni teknolojik araç satın aldım ” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 6 incelendiğinde öğretmenlerin üçte ikiden fazlası (n = 426, %67) pandemi sürecinde ders için yeni teknolojik araç satın aldıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin sadece %33’ü (n=212) ders için yeni teknolojik araç satın almamıştır. Öğretmenlerin “Evimde ders yapmak için uygun mekan bulunmaktadır.” maddesine ile ilgili görüşleri Şekil 7’de verilmiştir.

Şekil 7. Öğretmenlerin “Evimde ders yapmak için uygun mekan bulunmaktadır.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 7 incelendiğinde öğretmenlerin %80’inin (n = 512) evinde ders yapmak için uygun mekan bulunmaktadır. Fakat öğretmenlerin %20’sinin (n= 126) evinde ders yapmak için uygun mekan bulunmamaktadır. Öğretmenlerin “Ders kitapları uzaktan eğitime uygun değildir” maddesi ile ilgili görüşleri Şekil 8’de verilmiştir.

Şekil 8. Öğretmenlerin “Ders kitapları uzaktan eğitime uygun değildir” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekle 8 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu (n = 519, %81) ders kitaplarının uzaktan eğitime uygun olmadığı görüşündedir. Öğretmenlerin beşte birinden azı (n = 119, %19) ders kitaplarının uzaktan eğitim için uygun olduğu görüşündedir. Öğretmenlerin “Etkileşimli kitapların, basılı ve dijital materyallerin olmayışı/sınırlı oluşu uzaktan eğitim sürecini olumsuz etkiledi.” maddesi ile ilgili görüşleri Şekil 9’da verilmiştir.

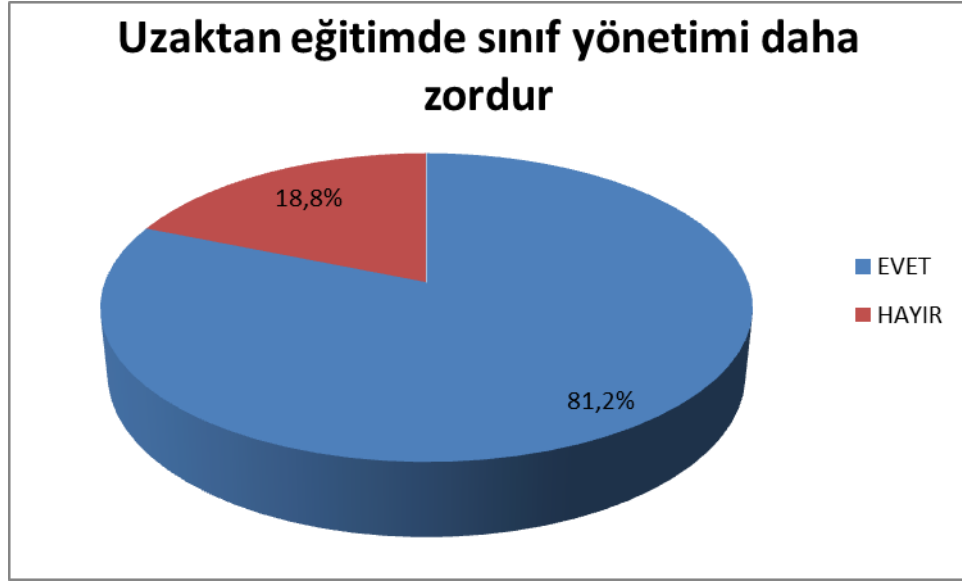
Şekil 9. Öğretmenlerin “Etkileşimli kitapların, basılı ve dijital materyallerin olmayışı/sınırlı oluşu uzaktan eğitim sürecini olumsuz etkiledi” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 9 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu ($n = 514$, %81) etkileşimli kitapların, basılı ve dijital materyallerin olmayışının/sınırlı oluşunun uzaktan eğitim sürecini olumsuz etkilediği görüşündeyken öğretmenlerin sadece beşte birinden azı bu görüşe katılmamaktadır ($n = 124$, %19). “Uzaktan eğitimde kişisel bilgilerimin ve mahremiyetimin korunabilirliği konusunda endişeler yaşamaktayım.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 10’da verilmiştir.

Şekil 10. Öğretmenlerin “Uzaktan eğitimde kişisel bilgilerimin ve mahremiyetimin korunabilirliği konusunda endişeler yaşamaktayım.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 10 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu ($n = 550$, %86) uzaktan eğitimde kişisel bilgilerinin ve mahremiyetinin korunabilirliği konusunda endişeler yaşamaktayken öğretmenlerin çok azı bu endişeleri yaşamamaktadır ($n = 88$, %14). “Uzaktan eğitimde sınıf yönetimi daha zordur.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 11’de verilmiştir.

Şekil 11. Öğretmenlerin “Uzaktan eğitimde sınıf yönetimi daha zordur.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 11 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu ($n = 518$, %81) uzaktan eğitimde sınıf yönetiminin daha zor olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin çok azı ($n = 120$, %19) bu görüşe katılmamaktadır. “Uzaktan eğitimde ödev kontrollerinde zorlanıyorum” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 12’de verilmiştir.

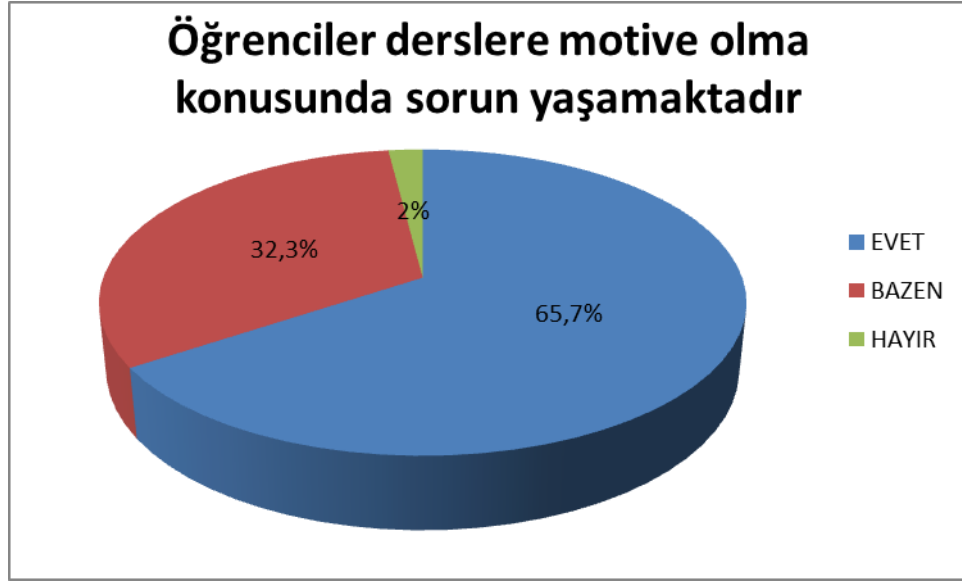
Şekil 12. Öğretmenlerin “Uzaktan eğitimde ödev kontrollerinde zorlanıyorum” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 12 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu ($n = 569$, %89) uzaktan eğitimde ödev kontrollerinde zorlandığını ifade ederken öğretmenlerin çok azı ($n = 69$, %11) ödev kontrollerinde zorlanmadıklarını ifade etmişlerdir. “Uzaktan eğitimde dersler daha yorucu ve derse hazırlık zaman alıcıdır.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 13’de verilmiştir.

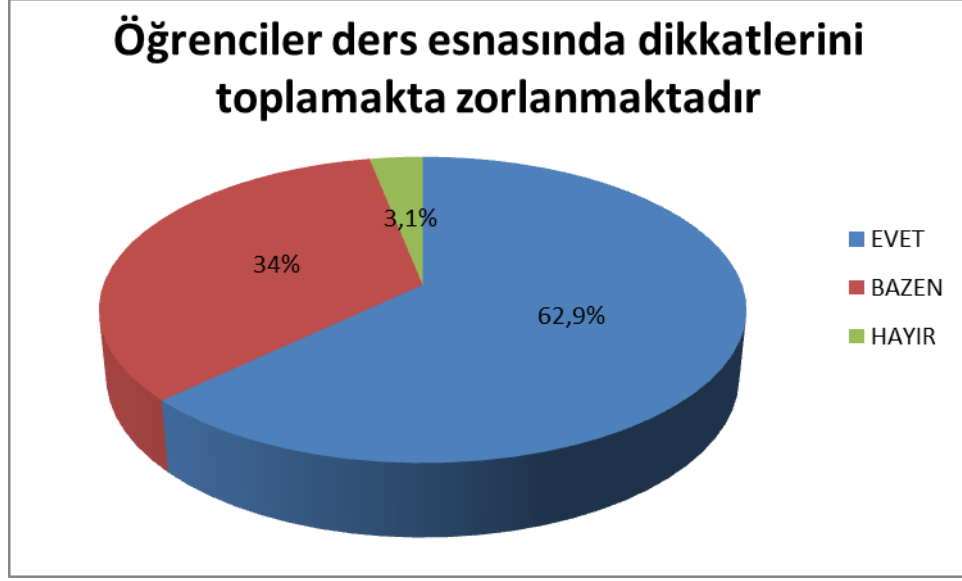
Şekil 13. Öğretmenlerin “Uzaktan eğitimde dersler daha yorucu ve derse hazırlık zaman alıcıdır” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 13 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu ($n = 542$, %85) uzaktan eğitimde derslerin daha yorucu ve derse hazırlık sürecinin zaman aldığı görüşünderken öğretmenlerin çok azı bu görüşe katılmamaktadır ($n = 96$, %15). “Öğrenciler derslere motive olma konusunda sorun yaşamaktadır.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 14’de verilmiştir.

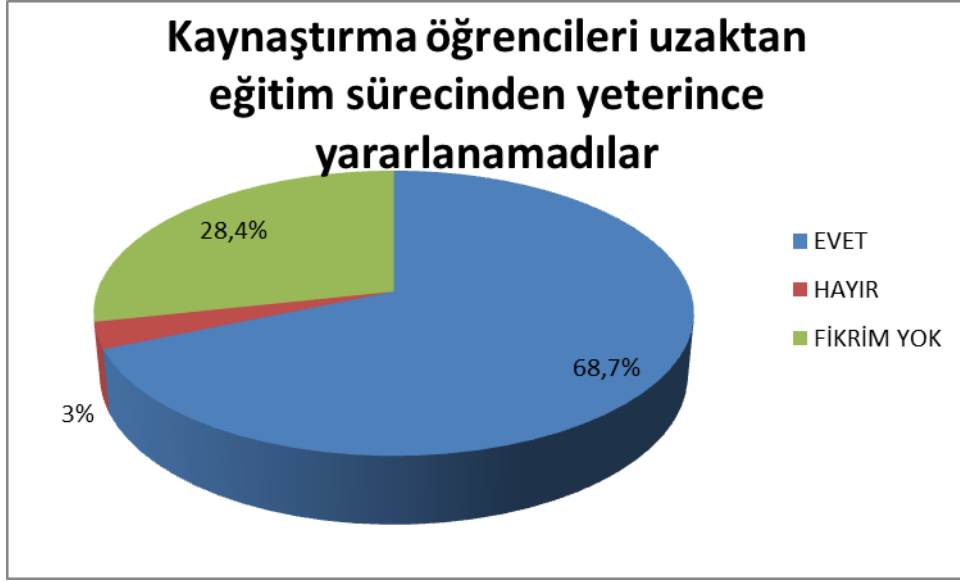
Şekil 14. Öğretmenlerin “Öğrenciler derslere motive olma konusunda sorun yaşamaktadır” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 14 incelendiğinde öğretmenlerin üçte ikisi ($n = 419$, %66) öğrencilerin derse motive olma konusunda sorun yaşadığını düşünürken, öğretmenlerin yaklaşık üçte biri öğrencilerin derse motive olma konusunda bazen sorun yaşadığını düşünmektedir ($n = 206$, %32). Öğretmenlerin sadece %2’si öğrencilerin derse motive olma konusunda sorun yaşamadığı görüşündedir. “Öğrenciler ders esnasında dikkatlerini toplamakta zorlanmaktadır.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 15’te verilmiştir.

Şekil 15. Öğretmenlerin “Öğrenciler ders esnasında dikkatlerini toplamakta zorlanmaktadır.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 15 incelendiğinde öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisi ($n = 401$, %63) öğrencilerin ders esnasında dikkatlerini toplamakta zorlandıklarını ifade ederken, öğretmenlerin yaklaşık üçte biri öğrencilerin ders esnasında dikkatlerini toplamakta bazen zorlandıklarını ifade etmiştir ($n = 217$, %34). Öğretmenlerin sadece %3’ü ($n=20$) öğrencilerin ders esnasında dikkatlerini toplamakta zorlanmadıkları görüşündedir. “Kaynaştırma öğrencileri uzaktan eğitim sürecinden yeterince yararlanamadılar.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 16’da verilmiştir.

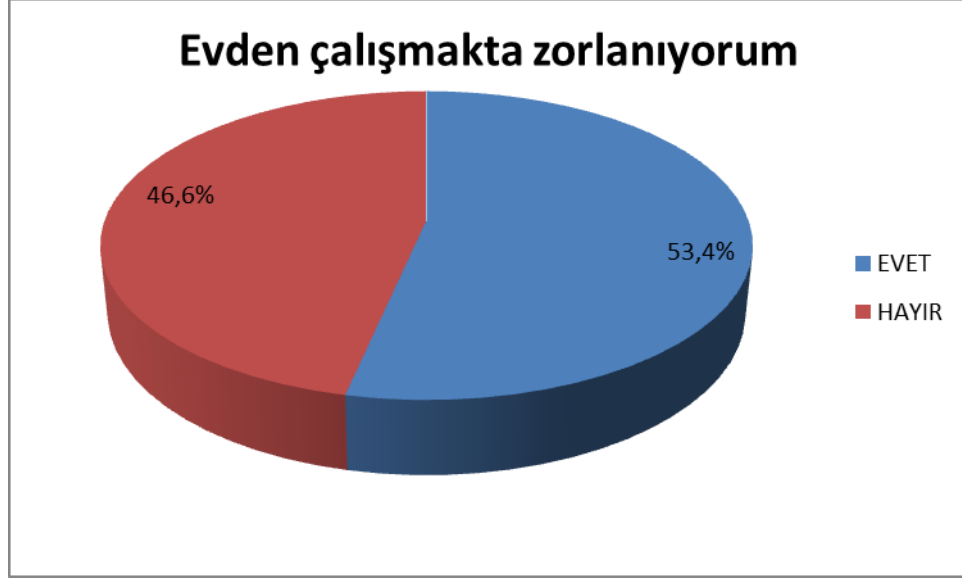

Şekil 16. Öğretmenlerin “Kaynaştırma öğrencileri uzaktan eğitim sürecinden yeterince yararlanamadılar.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 16 incelendiğinde öğretmenlerin üçte ikiden fazlası ($n = 438$, %69) kaynaştırma öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinden yeterince yararlanamadığı görüşündeyken, öğretmenlerin yalnızca %3’ü ($n=19$) bu görüşe katılmamaktadır. Bu konuyla ilgili fikri olmayan öğretmenler ise (sınıfında kaynaştırma öğrencisi olmayan öğretmenler olabilir) %28’dir ($n=181$).

Öğretmenlerin Ev ve Yaşam ile İlgili Görüşleri

Öğretmenlerin “Ev içi sorumluluklarım sebebiyle eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmede problem yaşıyorum. Evden çalışmakta zorlanıyorum.” maddesi ile ilgili görüşleri Şekil 17’de verilmiştir.

Şekil 17. Öğretmenlerin “Ev içi sorumluluklarım sebebiyle eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmede problem yaşıyorum. Evden çalışmakta zorlanıyorum.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 17 incelendiğinde öğretmenlerin yarısından fazlası (n = 341, %53) ev içi sorumlulukları sebebiyle eğitim öğretim faaliyetlerini yürütmede problem yaşarken öğretmenlerin yarısından azı (n = 297, %47) evden çalışmakta problem yaşamamaktadır. “Esnek çalışma saatleri özel hayatıma düzensizlik getirdi.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 18’de verilmiştir.

Şekil 18. Öğretmenlerin “Esnek çalışma saatleri özel hayatıma düzensizlik getirdi.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 18 incelendiğinde öğretmenlerin dörtte üçü (n = 477, %75) esnek çalışma saatlerinin özel hayatına düzensizlik getirdiği görüşündedir. Öğretmenlerin sadece dörtte biri (n = 161, %25) bu görüşte değildir. “Çok fazla whatsapp grubu olması ve çok fazla sayıda mesaj gönderilmesi iş verimimi düşürmektedir.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 19’da verilmiştir.

Şekil 19. Öğretmenlerin “Çok fazla whatsapp grubu olması ve çok fazla sayıda mesaj gönderilmesi iş verimimi düşürmektedir.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 19 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu ($n = 567$, %89) çok fazla whatsapp grubunun olması ve çok fazla sayıda mesaj gönderilmesinin iş verimlerini düşürdükleri görüşündeyken öğretmenlerin çok azı ($n = 71$, %11) bu görüşte değildir. “Pandemi sürecinde çok fazla ekran karşısında olduğunuz için ne düzeyde sağlık sorunları yaşamaktasınız (Baş ağrısı, stres, anksiyete bozukluğu vb.)?” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 20’de verilmiştir.

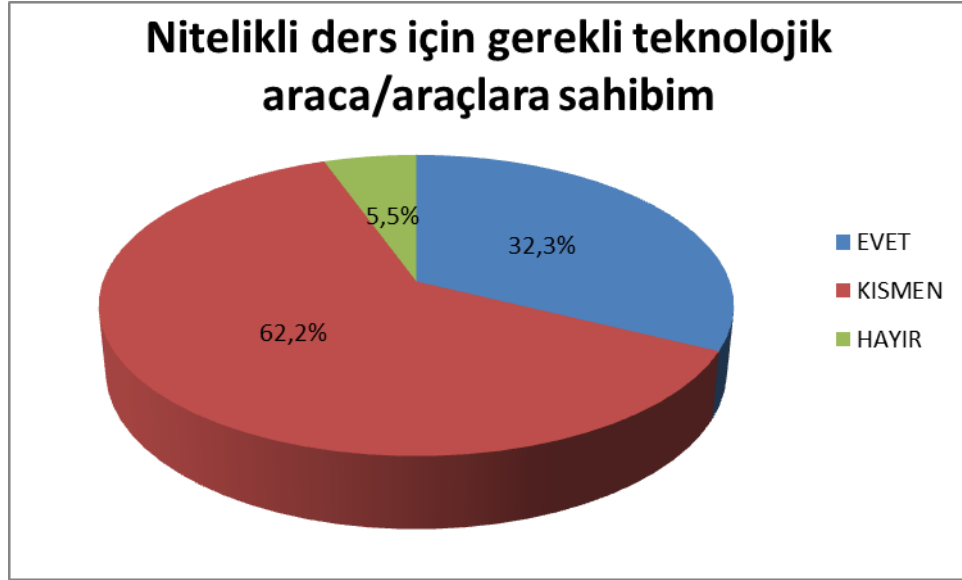

Şekil 20. Öğretmenlerin “Pandemi sürecinde çok fazla ekran karşısında olduğunuz için ne düzeyde sağlık sorunları yaşamaktasınız (Baş ağrısı, stres, anksiyete bozukluğu vb.)?” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 20 incelendiğinde çok fazla ekran karşısında oldukları için öğretmenlerin sadece %8’i (n= 53) sağlık sorunlarını az düzeyde yaşamıştır veya hiç yaşamamıştır. Fakat öğretmenlerin %92’si (n= 585) orta düzeyde ve oldukça fazla baş ağrısı, stres, anksiyete bozukluğu gibi sağlık sorunları yaşamıştır.

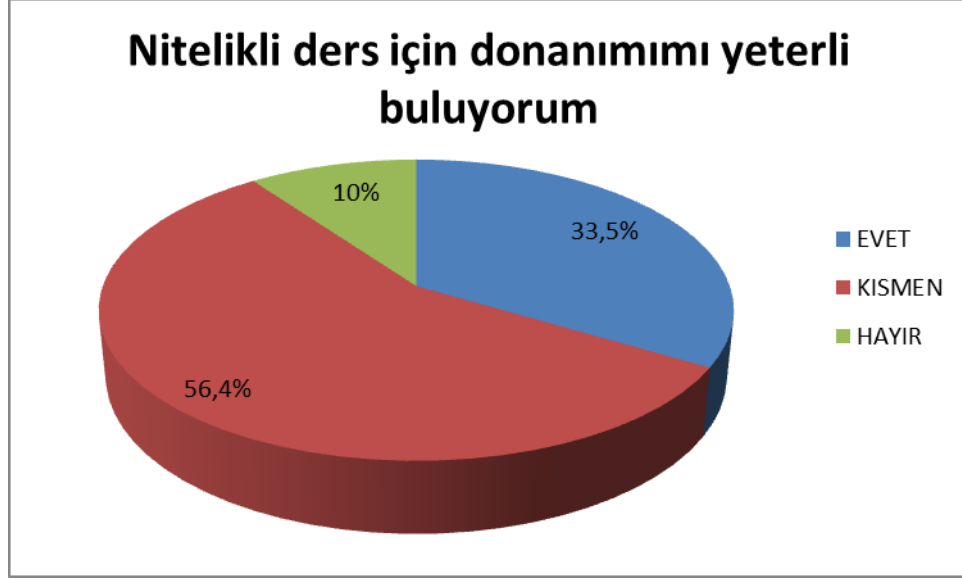
Öğretmenlerin Sahip Olduğu İmkanlar ile İlgili Görüşleri

Öğretmenlerin “Nitelikli ders için gerekli teknolojik araca/araçlara sahibim.” maddesi ile ilgili görüşleri Şekil 21’de verilmiştir.

Şekil 21. Öğretmenlerin “Nitelikli ders için gerekli teknolojik araca/araçlara sahibim.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 21 incelendiğinde öğretmenlerin sadece %32’si (n= 206) nitelikli bir ders için gerekli teknolojik araca/araçlara sahip olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %6’sı (n= 35) nitelikli bir ders için gerekli teknolojik araca/araçlara sahip değilken, öğretmenlerin %62’si (n=397) ise gerekli teknolojik araca/araçlara kısmen sahip olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin “Nitelikli ders için donanımımı yeterli buluyorum.” maddesi ile ilgili görüşleri Şekil 22’de verilmiştir.

Şekil 22. Öğretmenlerin “Nitelikli ders için donanımı yeterli buluyorum.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 22 incelendiğinde öğretmenlerin sadece %34’ü (n= 214) nitelikli bir ders için teknolojik donanımını yeterli bulmaktadır. Öğretmenlerin %10’u (n= 64) nitelikli bir ders için teknolojik donanımını yeterli bulmazken, öğretmenlerin %56’sı (n=360) ise teknolojik donanımını kısmen yeterli bulmaktadır. Öğretmenlerin “Öğretmen anne ve baba olduğumuz için teknolojik araca istediğim zaman ulaşma konusunda sıkıntı yaşıyorum.” maddesi ile ilgili görüşleri Şekil 23’te verilmiştir.

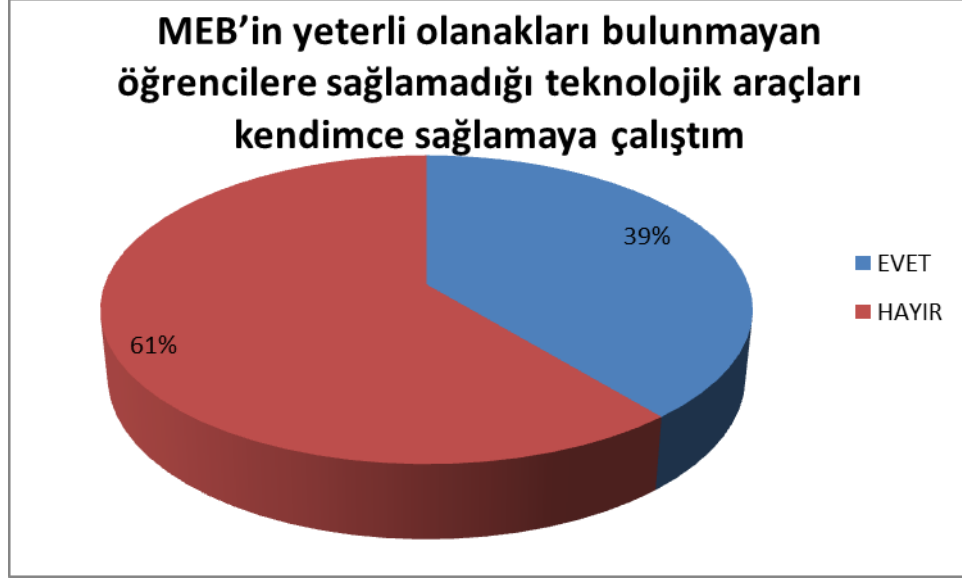
Şekil 23. Öğretmenlerin “Öğretmen anne ve baba olduğumuz için teknolojik araca istediğim zaman ulaşma konusunda sıkıntı yaşıyorum (Sadece evli ve okul çağında çocuğu olan öğretmenler yanıtlayacaktır)” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 23 incelendiğinde öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisi ($n = 262, 62$) öğretmen anne ve baba oldukları için teknolojik araca istedikleri zaman ulaşma konusunda sıkıntı yaşamaktadır. Teknolojik araca istedikleri zaman ulaşma konusunda sıkıntı yaşamayan öğretmenler ise %38’dir ($n=159$). “Teknolojiye erişim farklılıkları sebebiyle uzaktan eğitim, öğrenciler için fırsat eşitsizliğini daha da arttırmıştır.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 24’de verilmiştir.

Şekil 24. Öğretmenlerin “Teknolojiye erişim farklılıkları sebebiyle uzaktan eğitim, öğrenciler için fırsat eşitsizliğini daha da arttırmıştır” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 24 incelendiğinde öğretmenlerin neredeyse tamamına yakını ($n = 626$, %98) teknolojiye erişim farklılıkları sebebiyle uzaktan eğitimin, öğrenciler için fırsat eşitsizliğini daha da arttırdığı görüşündedir. Bu görüşe katılmayanlar oldukça azdır ($n = 12$, % 2). “MEB’in yeterli olanakları bulunmayan öğrencilere sağlamadığı teknolojik araçları kendimce sağlamaya çalıştım.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 25’te verilmiştir.

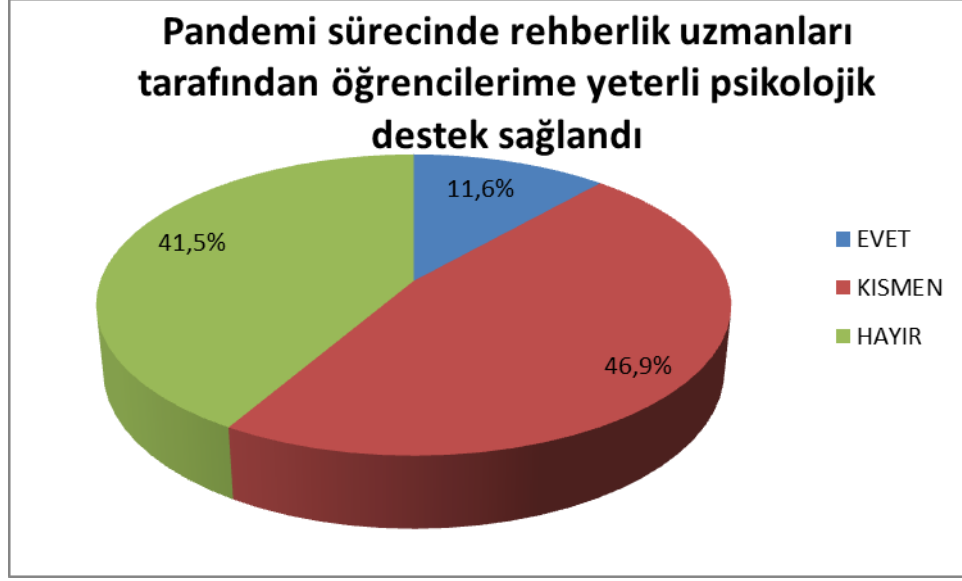
Şekil 25. Öğretmenlerin “MEB’in yeterli olanakları bulunmayan öğrencilere sağlamadığı teknolojik araçları kendimce sağlamaya çalıştım.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 25 incelendiğinde öğretmenlerin yaklaşık beşte ikisi ($n = 249$, %39) MEB’in yeterli olanakları bulunmayan öğrencilere sağlamadığı teknolojik araçları kendince sağlamaya çalıştığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin %61’i ($n=389$) bu maddeye hayır yanıtını vermiştir. “Uzaktan eğitimde öğrenciyle göz teması kuramamanın zorluğunu hissediyorum.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri maddesi Şekil 26’da verilmiştir.

Şekil 26. Öğretmenlerin “Uzaktan eğitimde öğrenciyle göz teması kuramamanın zorluğunu hissediyorum” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 26 incelendiğinde öğretmenlerin neredeyse tamamına yakını ($n = 612$, %96) uzaktan eğitimde öğrenciyle göz teması kuramamanın zorluğunu hissetmiştir. Öğretmenlerin çok azı ($n=26$, %4) bu görüşe katılmamıştır. “Pandemi sürecinde rehberlik uzmanları tarafından öğrencilerime yeterli psikolojik destek sağlandı.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 27’de verilmiştir.

Şekil 27. Öğretmenlerin “Pandemi sürecinde rehberlik uzmanları tarafından öğrencilerime yeterli psikolojik destek sağlandı” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 27 incelendiğinde öğretmenlerin beşte ikiden fazlası ($n= 265$, %42) pandemi sürecinde rehberlik uzmanları tarafından öğrencilerine yeterli psikolojik desteğin sağlanmadığını ifade etmiştir. Öğrencilerine rehberlik uzmanları tarafından yeterli psikolojik desteğin kısmen sağlandığını düşünen öğretmenler ise %47’dir ($n= 299$). Öğretmenlerin sadece %12’si ($n= 74$) öğrencilerine rehberlik uzmanları tarafından yeterli psikolojik desteğin sağlandığı görüşündedir. Öğretmenlerin “Aileler uzaktan eğitim sürecini ne düzeyde önemsedir?” maddesi ile ilgili görüşleri Şekil 28’de verilmiştir.

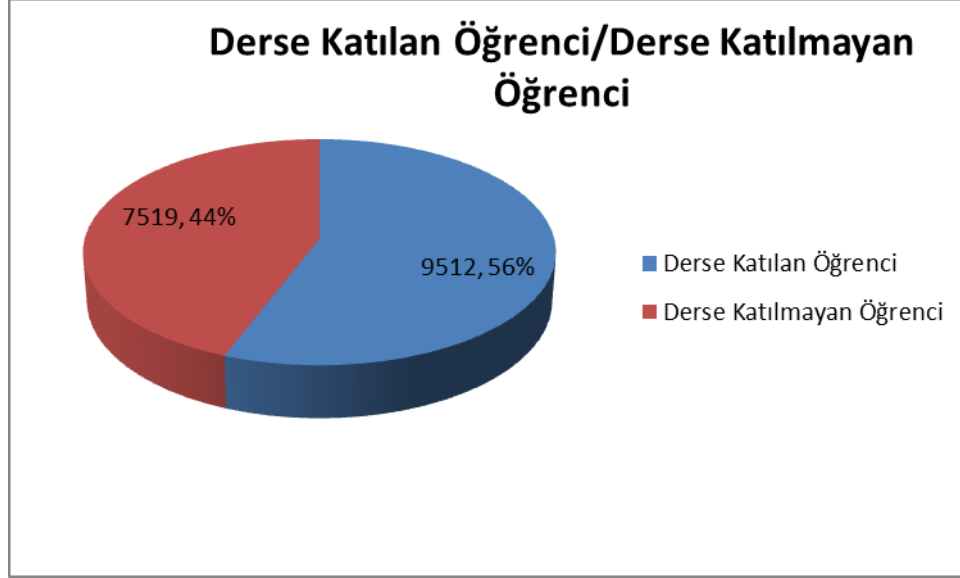

Şekil 28. Öğretmenlerin “Aileler uzaktan eğitim sürecini ne düzeyde önemsedir” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 28 incelendiğinde öğretmenlerin beşte ikisi (n= 254, %40) ailelerin uzaktan eğitim sürecini az düzeyde önemsedini, %47’sinin ise (n= 298) orta düzeyde önemsedini görüşündedir. Öğretmenlerin çok azı (n= 86, %14) ailelerin uzaktan eğitim sürecini oldukça önemsedikleri görüşündedir.

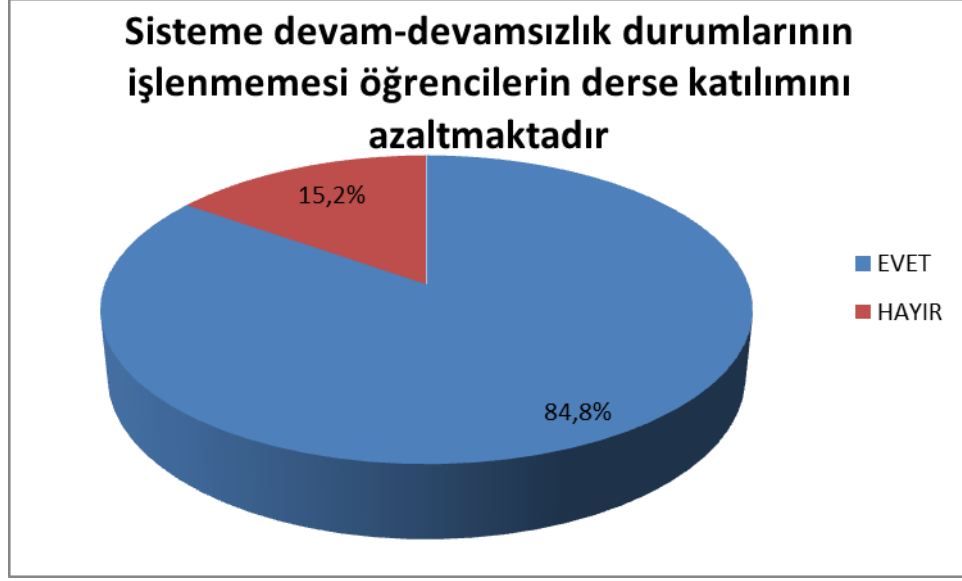
Öğretmenlerin EBA İle İlgili Görüşleri

“Öğrencilerin derse katılım oranları” ile ilgili bilgiler Şekil 29’da verilmiştir.

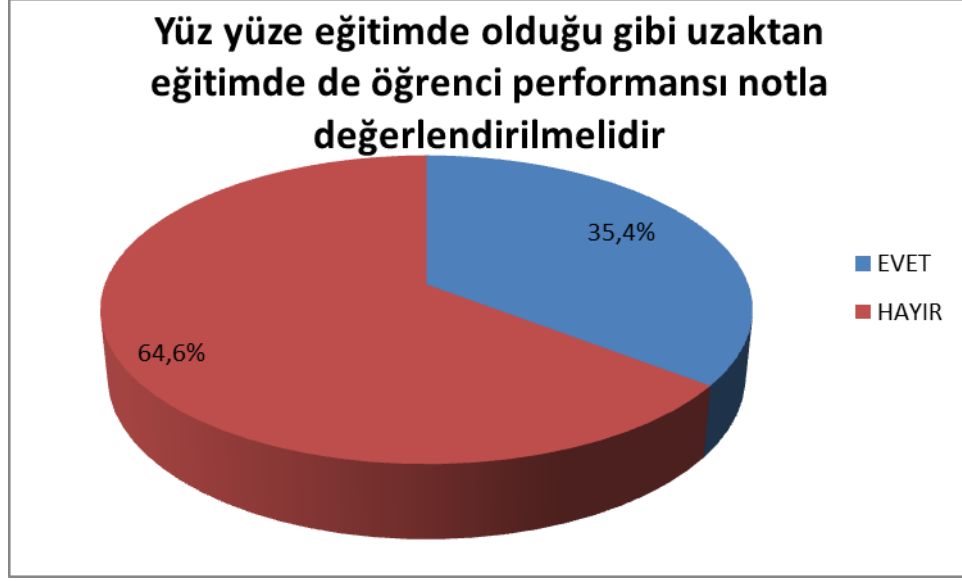
Şekil 29. “Öğrencilerin derse katılım oranları” ile ilgili bilgiler

Yukarıdaki madde öğrencilerin devam-devamsızlıkları ile ilgili veri elde etmek amacıyla hazırlanmıştır. Öğretmenlerden bu maddeyi cevaplandırırken en son yaptıkları derse ait sınıf mevcudunu ve derse katılan öğrenci sayısını girmeleri istenmiştir. Şekil 29 incelendiğinde toplam derse katılan öğrenci sayısı 9512 (% 55.85), derse katılmayan öğrenci sayısı ise 7519’dur (% 44.15). Sınıf mevcudunun yarısından fazlası derse katılırken, sınıf mevcudunun %44’ü ise derse katılmamıştır. Öğretmenlerin “Sisteme devam-devamsızlık durumlarının işlenmemesi öğrencilerin derse katılımını azaltmaktadır.” maddesi ile ilgili görüşleri Şekil 33’da verilmiştir.

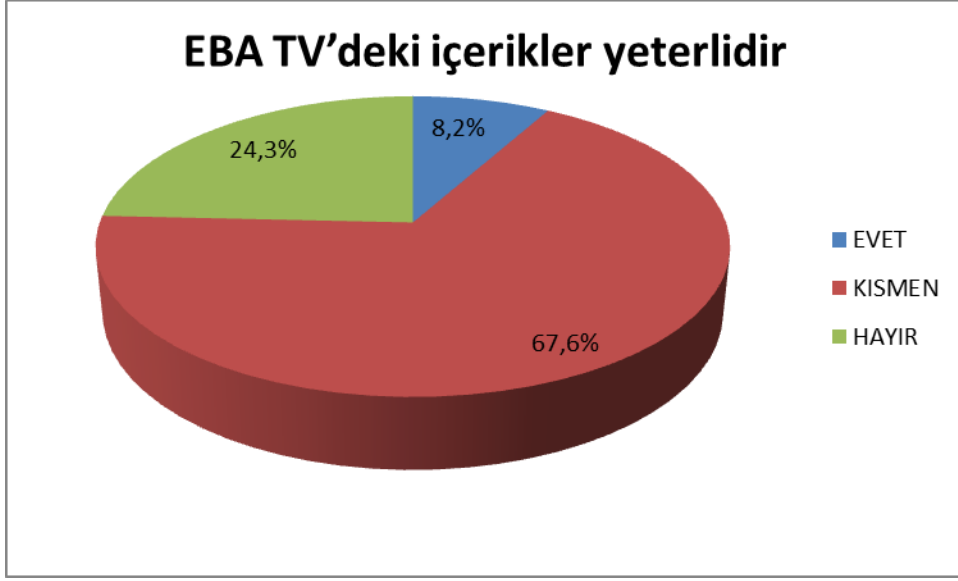
Şekil 30. Öğretmenlerin “Sisteme devam-devamsızlık durumlarının işlenmemesi öğrencilerin derse katılımını azaltmaktadır.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 30 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu (n = 541, %85) sisteme devam-devamsızlık durumlarının işlenmemesinin öğrencilerin derse katılımını azalttığı görüşündeyken, bu görüşe katılmayan öğretmenler %15’tir (n= 97). “Yüz yüze eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de öğrenci performansı notla değerlendirilmelidir.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 31’de verilmiştir.

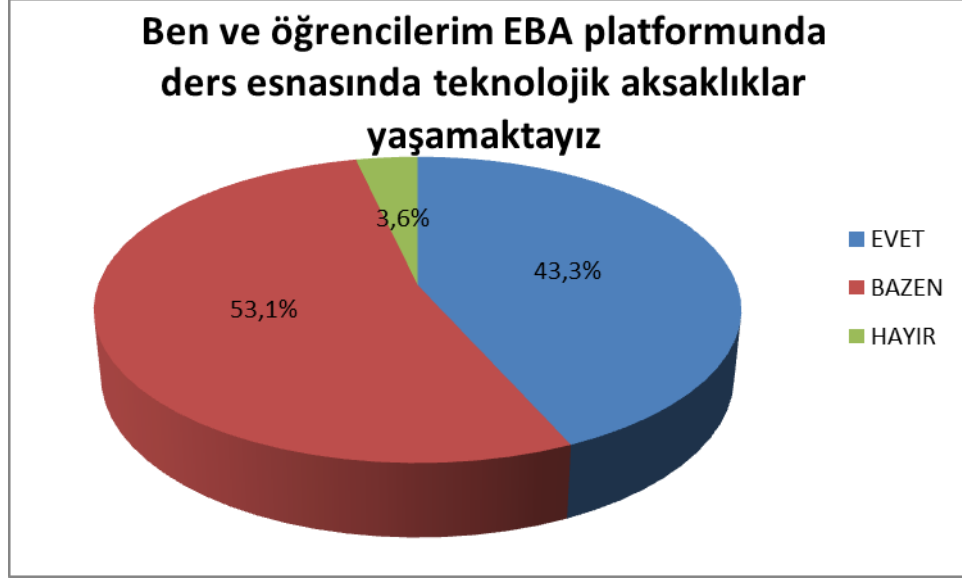
Şekil 31. Öğretmenlerin “Yüz yüze eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de öğrenci performansı notla değerlendirilmelidir.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 31 incelendiğinde öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisi ($n = 412$, %65) uzaktan eğitimde öğrenci performansının notla değerlendirilmemesi gerektiği görüşünderken, öğrenci performansının notla değerlendirilmesi gerektiğini düşünen öğretmenler %35’tir ($n = 226$). “EBA TV’deki içerikler yeterlidir.” maddesi ile ilgili öğretmen görüşleri Şekil 32’de verilmiştir.

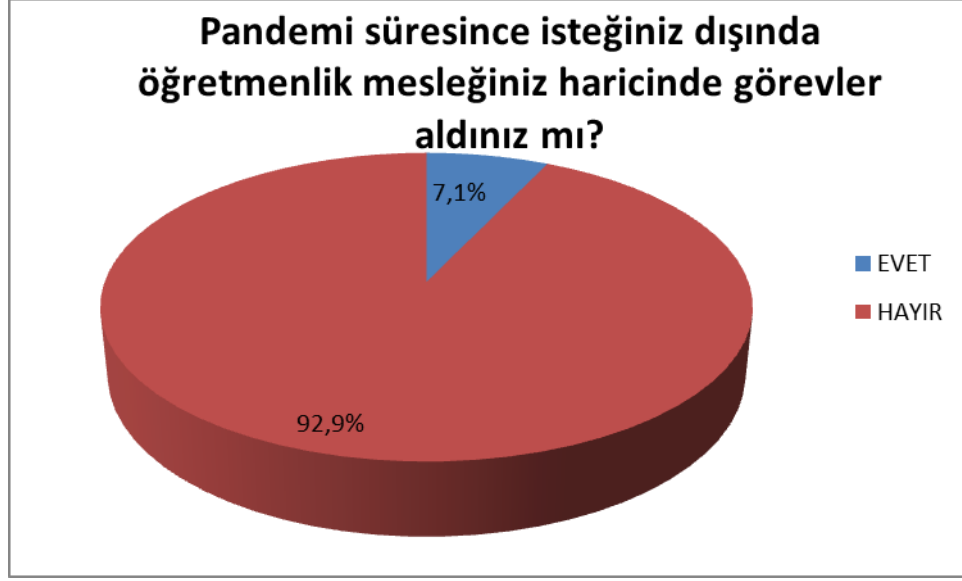
Şekil 32. Öğretmenlerin “EBA TV’deki içerikler yeterlidir” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 32 incelendiğinde öğretmenlerin sadece %8’i EBA TV’deki içerikleri yeterli bulmaktadır. Öğretmenlerin %68’i (n= 431) EBA TV’deki içerikleri kısmen yeterli bulurken, %24’ü ise (n= 155) yeterli bulmamaktadır. Öğretmenlerin “Ben ve öğrencilerim EBA platformunda ders esnasında teknolojik aksaklıklar yaşamaktayız.” maddesi ile ilgili görüşleri Şekil 33’de verilmiştir.

Şekil 33. Öğretmenlerin “Ben ve öğrencilerim EBA platformunda ders esnasında teknolojik aksaklıklar yaşamaktayız.” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 33 incelendiğinde öğretmenlerin sadece %4’ü (n= 23) EBA platformunda ders esnasında teknolojik aksaklıklar yaşamadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin %53’ü (n= 339) ders esnasında teknolojik aksaklıkları kısmen yaşadığını ifade ederken, öğretmenlerin %43’ü (n=276) ise ders esnasında teknolojik aksaklıklar yaşadığını ifade etmiştir. Öğretmenlerin “Pandemi süresince isteğiniz dışında öğretmenlik mesleğiniz haricinde görevler aldınız mı? (Filyasyon, denetim vb.).” maddesi ile ilgili görüşleri Şekil 34’de verilmiştir.

Şekil 34. Öğretmenlerin “Pandemi süresince isteğiniz dışında öğretmenlik mesleğiniz haricinde görevler aldınız mı? (Filyasyon, denetim vb.)” maddesi ile ilgili görüşleri

Şekil 34 incelendiğinde öğretmenlerin büyük çoğunluğu ($n = 593$, %93) pandemi süresince isteklerinin dışında filyasyon, denetim vb. görevlerde yer almadıklarını belirtmiştir. İsteklerinin dışında filyasyon, denetim vb. görevlerde yer alan öğretmenler ise %7’dir ($n=45$).

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

- Öğretmenler haftalık ortalama 22 ders saati canlı ders yapmıştır. Öğretmenlerin bu dersler için haftalık ortalama hazırlık süreleri 6 saattir.
- Öğretmenlerin üçte ikiden fazlası pandemi sürecinde ders için yeni teknolojik araç satın almıştır.
- Öğretmenlerin %20'sinin evinde ders yapmak için uygun mekan bulunmamaktadır.
- Öğretmenlerin beşte dördünden fazlası (%81) ders kitaplarını uzaktan eğitime uygun bulmamaktadır.
- Öğretmenlerin beşte dördünden fazlası (%81) etkileşimli kitapların, basılı ve dijital materyallerin olmayışı/sınırlı oluşunun uzaktan eğitim sürecini olumsuz etkilediğini düşünmektedir.
- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%87) uzaktan eğitimde kişisel bilgilerinin ve mahremiyetinin korunabilirliği konusunda endişeler yaşamaktadır.
- Öğretmenlerin beşte dördünden fazlası (%81) uzaktan eğitimde sınıf yönetiminin daha zor olduğunu düşünmektedir.
- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%89) uzaktan eğitimde ödev kontrollerinde zorlandıklarını ifade etmiştir.
- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%85) uzaktan eğitimde derslerin daha yorucu ve derse hazırlık sürecinin zaman alıcı olduğunu ifade etmiştir.
- Öğretmenlerin sadece %2'si öğrencilerin derse motive olma konusunda sorun **yaşamadığını** ifade etmiştir.
- Öğretmenlerin sadece %3'ü öğrencilerin ders esnasında dikkatlerinin toplamakta **zorlanmadığını** ifade etmiştir.
- Öğretmenlerin %69'u kaynaştırma öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinden yeterince **yararlanamadığı** görüşündedir.
- Öğretmenlerin yarısından fazlası pandemi sürecinde ev içi sorumlulukları sebebiyle evden çalışmakta zorlanmıştır.
- Öğretmenlerin dörtte üçünün esnek çalışma saatleri özel hayatına düzensizlik getirmiştir.
- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu (%89) çok fazla whatsapp grubunun olması ve çok fazla sayıda mesaj gönderilmesinin iş verimlerini düşürdüğü görüşündedir.

- Çok fazla ekran karşısında oldukları için öğretmenlerin sadece %8'i sağlık sorunlarını az düzeyde yaşamıştır veya hiç **yaşamamıştır**. Fakat öğretmenlerin %92'si orta düzeyde ve oldukça fazla **sağlık sorunları yaşamıştır**.
- Öğretmenlerin sadece %32'si nitelikli bir ders için gerekli teknolojik araca/araçlara sahiptir.
- Öğretmenlerin sadece üçte biri nitelikli ders için teknolojik donanımını yeterli bulmaktadır.
- Öğretmenlerin %62'si öğretmen anne ve baba oldukları için teknolojik araca istedikleri zaman ulaşma konusunda sıkıntı yaşamıştır.
- Öğretmenlerin neredeyse tamamına yakını %98'i teknolojiye erişim farklılıkları sebebiyle uzaktan eğitimin, öğrenciler için fırsat eşitsizliğini daha da arttırdığı görüşündedir.
- Öğretmenlerin yaklaşık %40'ı MEB'in yeterli olanakları bulunmayan öğrencilere sağlamadığı teknolojik araçları kendince sağlamaya çalışmıştır.
- Öğretmenlerin neredeyse tamamına yakını %96'sı uzaktan eğitimde öğrenciyle göz teması kuramamanın zorluğunu hissetmiştir.
- Öğretmenlerin sadece %12'si pandemi sürecinde rehberlik uzmanları tarafından öğrencilerine yeterli psikolojik destek sağlandığı görüşündedir.
- Öğretmenlerin sadece %14'ü ailelerin uzaktan eğitim sürecinin oldukça önemsendiği görüşündedir. Öğretmenlere göre ailelerin %40'ı uzaktan eğitim sürecini az düzeyde önemsemiştir.
- İlkokul, ortaokul, lise ve bilim sanat merkezlerinde görev yapan öğretmenlerin bilgilerine göre toplam derse katılan öğrenci oranı %56'dır. Öğrencilerin %44'ü derslere katılmamıştır. Bakanlık verilerine göre de 18 milyon öğrenciden 6 milyon öğrenci yani öğrencilerin üçte biri çeşitli sebeplerle EBA sisteminden yararlanamamıştır.
- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu %85'i sisteme devam-devamsızlık durumlarının işlenmemesinin öğrencilerin derse katılımını azalttığı görüşündedir.
- Öğretmenlerin %35'i yüz yüze eğitimde olduğu gibi uzaktan eğitimde de öğrenci performansının notla değerlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir.
- Öğretmenlerin sadece %8'i EBA TV'deki içerikleri yeterli bulmaktadır.
- Öğretmenlerin sadece %4'ü kendisinin ve öğrencilerinin EBA platformunda ders esnasında teknolojik aksaklık yaşamadığını belirtmiştir.

- Öğretmenlerin %7'si pandemi süresince istekleri dışında, öğretmenlik mesleği haricinde fiyasyon, denetim vb. görevler almıştır.

Yukarıdaki görüşler değerlendirildiğinde pandemi sürecinin eğitim yükünü hem maddi hem manevi hem fiziksel hem de psikolojik olarak öğretmenler üstlenmiştir. Bu süreç de eğitimde fırsat eşitsizliği daha da arttığından alt sosyoekonomik düzeydeki öğrenciler ise en ağır bedeli ödemiştir.

KAYNAKLAR

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- MEB (2020). *Milli eğitim istatistikleri örgün eğitim 2019/'20*. Web: www.meb.gov.tr adresinden 04.09.2020 tarihinde alınmıştır.
- Demirci, S. (2021). *COVID-19 ve dünyada okulların durumu*. Web: <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-ve-dunyada-okullarin-durumu> adresinden 22.03.2021 tarihinde alınmıştır.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.